

Suakin, a korállból épült kikötőváros

Wenger Tibor dr.

Suakin Szudán észak-keleti (másodrendű, alig működő) kikötővárosa a Vörös tenger nyugati partján (ld. mellékelt térkép). Egy 1971-ben megjelent Szudánt ismertető könyv szerint Suakin Szudán legkülönlegesebb városa, szinte mindenben (épületeiben, történetében, fekvésében) különbözik az ország többi városától (1)

Még a '70-es években alkalmam volt ezt a város meglátogatni és ténylegesen maradandó élményt jelentett megismerése. Néhány képpel ezt szeretném az alábbiakban bemutatni. Előbb röviden kis történelmi visszapillantás erről a kikötőről. Azt hiszem ez is elég érdekes.

A város neve arabul nyugodt, lakályos piacot jelent, Beja néven is nevezték a szomszédos tartomány székhelyeként. A név eredete nem ismert, ugyanakkor egy érdekes történet (mese, adoma) terjedt el a város benépesülésével kapcsolatosan.

Abesszínia királya az egyiptomi fáraónak koronázása alkalmából egy ajándékot küldött: hét fiatal szűz lányt. Egy eunuchra bízta a hosszú úton a lányok őrzését. Útközben a ma Suakinnak megfelelő szigeten éjszakai pihenőt tettek, majd folytatták útjukat a fáraó székhelyéig. Megérkezésükkor a fáraó nagyon örült az ajándéknak, egészen addig, míg fel nem fedezte, hogy mind a hét lány terhes lett az úton. Elmagyarázták, hogy a Suakinban eltöltött éjszakán a Dzsinn meglátogatta őket, és tőle estek teherbe. A fáraó nem akart az abesszin királlyal ellenségeskedést, ezért látszólag elhitte a történetet. Büntetésük az volt, hogy mind a hét lányt visszaküldte a Dzsinnhez, azaz Suakinba. A monda szerint a suakini lakosok ezen lányok leszármazottjai.

Megjegyzendő, hogy a korai térképeken ritkán jelölték be, a jelenlegi név először a 19. századi brit térképeken jelent meg (mikor Szudán brit gyarmat volt) annak ellenére, hogy a város története egészen a ptolemaioszi időkre vezethető vissza. A Vörös tenger partján lévő kör alakú sziget (jelenleg félsziget) egy jó védelmet nyújtó öbölben helyezkedik el, és melyet a rómaiak kereskedelmi kikötőnek használtak.

Adatok vannak arról, hogy a kereszties hadjáratok alatt és a mongol invázió folyamán a kikötőben nagy forgalom bonyolódott le. Számos velencei gálya is kikötött a szigeten. A 15. században Suakin a Vörös tenger nyugati partjának legjelentősebb kikötője lett.

1517-ben került ottomán uralom alá, és a körzeti székhely vezetője a török provincia megbízottja, a pasha lett. A törökök alatt épült fel egy védelmi fal, és több mecset is. A ma még meglévő házak is jellegzetesen török stílusúak (ld. alább). A portugálok a 16. században fontos kereskedelmi kikötőnek használták, elsősorban arany, elefántcsont és strucctoll behajózása történt itt. *Ludwig Burckhardt* svájci utazó a 19. század elején a fél várost romokban találta. Később a törökök újjáépítették, majd

1. kép. Fal részlet. Jól kivehető a koráll jellegzetes mintázata.

2. kép. A banképület maradványai.

3. kép. A városkapú és a védőfal romjai.

4. kép. Jellemzős, „törökös” utcakép.

5. kép. Teakfából készült ablakkeretek és díszítései.

6. kép. Háztársolat.

7. kép. Minaret és a dzsámi látképe.

eladták Egyiptomnak, cserébe Jeddáért. Egyiptom kereskedelmi bankot telepített ide, rendőrséget, tűzoltóságot és természetesen városigazgatóságot létesített. A század végén a kereskedelem kibővült, és a suakini kikötő már nem volt képes feladatát ellátni. 1904-ben Suakintól északra, mintegy 60 km-re új kikötőt kezdtek el építeni, Port Sudant. Ez ma is az ország legnagyobb tengeri kikötője. Ekkor kezdett Suakin hanyatlásnak indulni. Mindössze néhány ép háza (és egy börtön) maradt épen a 20. század hatvanas éveire. A kikötőből csak néhány bárka vagy kisebb hajó indul rendszeresen a Vörös tenger túlsó partjára, mekkai zarándokokat visznek át a túlsó partra, kik Nyugat-Afrikából indultak el a szent zarándoklat-

ra. Ezek a kispénzű muszlimok, kiknek nem futja repülő útra, néha évek alatt jutnak el ide, utolsó afrikai állomásukra.

Új fordulat következett be 2018-ban, mikor a szudáni kormány 88 évre a várost bérbe adta Törökországnak. A törökök vállalták a város újjáépítését, ami talán újból felvirágoztatja ezt az érdekes és különös helyet.

Szudán tipikus házai nagy mértékben különböznek attól, amit Suakinban lehet (lehetett) látni. A meleg éghajlat adta szükségszerűség és a vallási előírások miatt a házaknak nincs az utca felé ablakuk. Általában agyagból-sárból épülnek, különösen a folyók (pl. Nílus) mentén, belső udvar felé kis ajtóval és kisebb ablakokkal. Suakinban a házak a Vörös tengerből „kibányászott” korállból épültek. Az egész városban (otlétünkör) nem lehetett más építőanyagból készült épületet látni. A korállt még a tenger fenekén többé-kevésbé méretre vágták, és ezt a felszínre hozva a napon megszáritották. A szárítás maximum 24 órát vett igénybe (A terület éghajlata igen meleg. Az évi középhőmérséklet 23 °C éjjel és 32 °C nappal. Csapadék minimális, volt olyan év (1981-82), mikor egy év alatt mindössze 3 mm eső esett.)

Az ablakok négy részre osztottak, és az utcára (is) néznek, beengedik a fényt, és a tenger felől érkező állandó fuvallatot. Hasonló jellegű ablakokat lehet megfigyelni Jeddában, de pl. Máltán is. A külső jelleg nagyban hasonlít a törökországi házakra, ideértve a teraszokat, a házak egymáshoz való viszonyát.

9. kép. Az előző Dzsámi minaretje közelről.

Néhány fényképben próbálunk az olvasóknak a fenti leírásokból valamit visszaadni. Megjegyzem, hogy a felvételek nem modern technikai eszközökkel, hanem egyszerű amatőr fényképezőgéppel készültek, és azok mind a szerző felvételei. Reméljük azonban, hogy így is sikerül a romváros atmoszféráját, szépségeit közel hozni a folyóiratot lapozgatókhoz. Talán a közeljövőben arra is sor kerülhet, hogy ide is ellátogathatunk.

8. kép. Dzsámi

10. kép. Kikötői „látkép”.

Irodalom

1. Sudan Today. University Press of Africa, 1971.
2. J. P. Greenlaw: The Coral Buildings of Suakin: Islamic Architecture, Planning, Design and Domestic Arrangements in a Red Sea Port. Kegan Port Intl. 1995.

A térkép: <https://www.google.com/maps/place/Suakin,+Szud%C3%A1n/@14.3285192,31.7479133,5z/data=!4m5!3m4!1s0x15d9d7aef65cd8b1:0x5d6e7b0f2c26cf9e!8m2!3d19.1040389!4d37.3292861>